

การรณฆฆฆ

การขออนุญาตตาย...ด้วยสิทธิของตัวเอง

5

การรณฆฆฆ

การขออนุญาตตาย... ด้วยสิทธิของตัวเอง

“การตายเป็นธรรมดาของชีวิต ไม่มีใครหนีพ้นไปได้ ความตายในทางธรรมวัดกันที่จิต ถ้าจิตดวงสุดท้ายที่เรียกว่า จุตติจิต ดับลงและขาดการเกิดสืบต่อเมื่อใด จิตก็จะออกจากร่างและเมื่อนั้นร่างก็จะกลายเป็นศพทันที”

พระมหาภูมิจัย วชิรเมธี พระนักวิชาการ นักคิดนักเขียนที่ได้รับการยกย่องในวงกว้างว่าเป็นปราชญ์ทางธรรม เคยกล่าวเกี่ยวกับ “ความตาย” เอาไว้เช่นนั้น ซึ่งตรงตามหลักธรรมคำสอนในเรื่อง “ไตรลักษณ์” ที่ว่าด้วยกฎแห่งธรรมชาติที่สรรพสิ่งล้วนต้องอยู่ในกฎแห่งการ

“เกิดขึ้น-ตั้งอยู่-ดับไป” ทั้งสิ้น

แต่ถึงกระนั้น แม้ความตายจะเป็นเรื่องที่ไม่อาจหลีกเลี่ยง แต่สิ่งหนึ่งที่หลายคนอาจยังไม่รู้ก็คือ...เรานั้นยังมีสิทธิที่จะเลือกบทสุดท้ายให้กับชีวิตตัวเอง...โดยที่มีกฎหมายรองรับอีกด้วย

ตายคาหลังแบบไม่กับสักรั้

ในช่วงต้นปี 2559 ที่ผ่านมา หนึ่งในประเด็นใหญ่ที่กลายเป็นข่าวระดับพาดหัวของสื่อทุกแขนงคือ การเสียชีวิตของนักแสดงหนุ่มนิสสัยดีคนหนึ่ง ซึ่งจากไปหลังจากรักษาตัวและอยู่ในสภาวะไม่รู้สึกรู้ชาติดต่อกันเป็นเวลาหลายเดือนท่ามกลางความอาลัยของครอบครัว และแฟนละครที่ติดตามข่าวอาการของนักแสดงหนุ่มอย่างต่อเนื่อง

ขณะเดียวกันยังมีอีกหนึ่งประเด็นที่ถูกหยิบยกขึ้นมาตั้งคำถามในวงกว้างก็คือ ด้วยปัจจัยด้านค่าใช้จ่ายร่วม 20 ล้านบาทนั้น หากเป็นประชาชนโดยทั่วไป ค่ารักษาที่สูงขนาดนี้ถือเป็นภาระอันหนักหนากี่ยากจะแบกรับ

แต่สำหรับผู้ป่วยระยะสุดท้ายแล้ว บางทีเรื่องของค่าใช้จ่ายก็ไม่ได้เป็นตัวบั่นทอนและมี

อิทธิพลต่อชีวิตมากเท่ากับเรื่องของขวัญกำลังใจในการต่อสู้กับอาการป่วยไข้และการใช้ชีวิตที่เหลือ

ขณะที่มีผู้ป่วยสาหัสหรืออาการอยู่ในระยะสุดท้ายอีกจำนวนไม่น้อยยังคงมีลมหายใจต่อไปอีกได้ด้วยเครื่องช่วยหายใจ...โดยไม่มีใครรู้แน่ชัดว่าจะต้องอยู่ในสภาพไม่ได้สติและไม่สามารถช่วยเหลือตัวเองเช่นนั้นไปจนอีกนานแค่ไหน...อย่างไร

นั่นจึงเป็นที่มาหนึ่งของสิ่งที่เรียกกันว่า “การรณฆฆฆ (Euthanasia หรือ Mercy Killing)

การรณฆฆฆ = ยุติกรรมแบบยุติธรรม?

การรณฆฆฆคืออะไร?

ตามความหมายที่เป็นสากล การรณฆฆฆคือการกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งเพื่อให้ผู้ป่วยที่ทุกข์ทรมานอยู่ในสภาวะหมดหนทางรักษา หรือสมองไม่ทำงานอีกต่อไป ได้ยุติลมหายใจลงอย่างสงบ โดยการช่วยเหลือจากบุคลากรทางการแพทย์ โดยสามารถแบ่งออกเป็น 2 วิธีคือ

วิธีที่ 1 การรณฆฆฆเชิงรับ (Passive

euthanasia) คือ การตัดการรักษารักษา ในกรณีที่มีผู้ป่วยแสดงเจตจำนงเอาไว้ก่อนว่าหากอยู่ในสภาวะหมดทางรักษาแล้ว ให้บุคลากรทางการแพทย์หยุดการรักษา หรือช่วยให้ผู้ป่วยอยู่ในสภาวะสบายตามธรรมชาติโดยไม่พึ่งเครื่องมือช่วยยื้อชีวิต จนกว่าจะจากไปเอง

การทำหนังสือแสดงเจตนาไม่ประสงค์รับบริการสาธารณสุขในวาระสุดท้าย เพื่อยืดชีวิตหรือยุติความทุกข์ทรมานจากการเจ็บป่วยที่ไม่อาจรักษา (Living Will) สามารถทำได้ถูกต้องตามกฎหมาย ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 12 ของ พ.ร.บ.สุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. 2550 ที่ระบุให้ "บุคคลมีสิทธิทำหนังสือแสดงเจตนาไม่ประสงค์จะขอรับบริการสาธารณสุขที่เป็นไปเพื่อยืดการตายในวาระสุดท้ายของชีวิตตนหรือเพื่อยุติการทรมานจากการเจ็บป่วยได้"

วิธีที่ 2 การรณฆฆาตเชิงรุก (Active euthanasia) คือ การที่บุคลากรทางการแพทย์ช่วยเหลือโดยเร่งให้ผู้ป่วยในสภาวะหมดทางรักษาได้จากไปอย่างสงบเร็วขึ้น ด้วยการฉีดยา หรือวิธีอื่นๆ ซึ่งวิธีนี้กฎหมายไทยและประเทศส่วนใหญ่ไม่ยอมรับ ขณะที่เป็นที่สิทธิที่สามารถทำได้ในประเทศสวิตเซอร์แลนด์ ซึ่งอนุญาตให้การรณฆฆาตเป็นกระบวนการรักษาทางการแพทย์ที่ถูกกฎหมายมาเป็นระยะเวลาอันยาวนานกว่า 7 ทศวรรษแล้ว

ข้อมูลจากงานวิจัยระบุว่า มีผู้ป่วยระยะสุดท้ายวัยชราจากประเทศต่างๆ เดินทางไปรับการทำการรณฆฆาตในสวิตเซอร์แลนด์มากขึ้น สถิติเฉพาะเมื่อปี 2555 อยู่ที่ 172 คน เพิ่มขึ้นราว 2 เท่าตัวภายในช่วงเวลา 5 ปี โดยส่วนใหญ่เป็นผู้ป่วยโรคอัลไซเมอร์ พาร์กินสัน โรคปอดประสาทเสื่อมซึ่งอยู่ในระยะสุดท้าย โดยมีเงื่อนไขสำคัญก็คือ ต้องมีหนังสือรับรองจากแพทย์ และความยินยอมจากครอบครัวแล้วเท่านั้น

นอกจากนี้ยังมีอีกหลายประเทศที่เริ่มรับรองสิทธิในการจากไปจากอย่างสงบ ตามธรรมชาติ อาทิ รัฐบาลเบลเยียม ประกาศออกกฎหมาย เมื่อวันที่ 28 พฤษภาคม 2545 มีผลบังคับใช้วันที่ 23 กันยายน 2545 อนุญาตเฉพาะ

ผู้ป่วยผู้ใหญ่ และให้มีผลบังคับใช้กับผู้ป่วยเด็กในอีก 2 ปีต่อมา ก่อนหน้าที่ในปี พ.ศ. 2548 มีกฎหมายรองรับให้เภสัชกรและแพทย์สามารถจำหน่ายและใช้อุปกรณ์การทำการรณฆฆาตได้ เช่น ยาหล่อมประสาท เช่น บาร์บิทูเรต และยาประเภทดมให้หมดสติ เป็นต้น

ประเทศเนเธอร์แลนด์ ออกกฎหมายรองรับเรื่องการรณฆฆาต ตั้งแต่ปี 2539 นอกจากนี้กฎหมายยังเปิดกว้างให้ผู้ป่วยอายุ 12-16 ปี มีสิทธิร้องขอการรณฆฆาตได้ โดยพ่อแม่หรือญาติให้คำยินยอม

ขณะเดียวกันการทำการรณฆฆาตยังนำมาใช้กับสัตว์อีกด้วย โดยเฉพาะในกลุ่มสัตว์เลี้ยงที่มีอายุมาก และอยู่ในสภาวะโคม่าหรือว่าช่วยเหลือตัวเองไม่ได้แล้ว

ถ้าจับไม่ทัน

ดังที่กล่าวไปในหัวข้อก่อนถึงเรื่องของการทำหนังสือแสดงเจตนาไม่ประสงค์รับบริการสาธารณสุขในวาระสุดท้าย เพื่อยืดชีวิต หรือยุติความทุกข์ทรมานจากการเจ็บป่วยที่ไม่อาจรักษานั้น เป็นไปตามพระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. 2550 ซึ่งระบุไว้ในมาตราที่ 12

ว่า บุคคลมีสิทธิในการตัดสินใจในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความเจ็บป่วยของตนเอง โดยบุคคลสามารถระบุการรักษาบางอย่างที่ไม่ต้องการในวาระสุดท้ายของชีวิตไว้ล่วงหน้า เช่น การปั๊มหัวใจ ก่อนที่ผู้ป่วยจะรู้สึกตัวหรือไม่สามารถสื่อสารกับผู้อื่น ได้รวมทั้งสามารถระบุความต้องการพิเศษในวาระสุดท้าย เช่น ต้องการเสียชีวิตที่บ้าน รวมถึงการระบุว่าต้องการให้ใครเป็นผู้ตัดสินใจแทนตนเองเกี่ยวกับการรักษาพยาบาลในวาระสุดท้ายของชีวิต ทั้งนี้ผู้ป่วยควรแจ้งเจตนาเหล่านี้ให้ครอบครัวหรือคนใกล้ชิดได้รับรู้ความต้องการของตนเองด้วย เพื่อให้แพทย์และครอบครัวปฏิบัติต่อผู้ป่วยในวาระสุดท้ายของชีวิตได้อย่างถูกต้องและเหมาะสมดังเจตนารมณ์ของผู้ป่วย

ปัจจุบันในบ้านเรามีคนจำนวนไม่น้อยที่หันมาให้ความสนใจในเรื่องนี้ เช่นเดียวกับที่มีผู้ที่มีชื่อเสียงในสังคมได้แบ่งปันแนวคิดเกี่ยวกับเรื่องนี้ รวมถึงเนื้อหาในหนังสือแสดงเจตนาไม่ประสงค์รับบริการสาธารณสุขในวาระสุดท้ายของแต่ละคนเพื่อเป็นวิทยาทาน เฉพาะที่มีให้ดาวน์โหลดในเว็บไซต์ www.thailivingwill.in.th ก็มี นายแพทย์อำพล จินดาวัฒนะ คุณหญิง

“บุคคลมีสิทธิทำหนังสือแสดงเจตนาไม่ประสงค์
จะขอรับบริการสาธารณสุขที่เป็นไปเพียงเพื่อยืดการตาย
ในวาระสุดท้ายของชีวิตตน หรือเพื่อยุติการทรมาน
จากการเจ็บป่วยได้”

จำนงศรี หาญเจนลักษณ์ นางอมรา สงวนสุข นายไพบลูย์ วัฒนศิริธรรม นายเจิมศักดิ์ ปิ่นทอง และศาสตราจารย์ นายแพทย์วิฑูรย์ อึ้งประพันธ์ ซึ่งต่างมีเนื้อหาไปในทิศทางเดียวกันว่า ไม่ประสงค์ให้มีการยืดชีวิตต่อไป หากตกอยู่ในสภาวะทางร่างกาย หรือจิตใจไม่ปกติ ขาดการรับรู้เรื่องภายนอกใดๆ ได้ทั้งสิ้น รวมถึงอยู่ในอาการที่ไม่สามารถรักษาให้หายได้ โดยมีผู้แสดงเจตนา และพยานลงชื่อรับรองเจตนากรณีที่เลือกใช้สิทธิในการจากไปอย่างสงบ ซึ่งในมุมหนึ่งก็มีความจำเป็นเพื่อป้องกันปัญหาความขัดแย้งที่อาจเกิดขึ้นในครอบครัวของผู้ป่วยได้

ก่อนจากกัน...

อย่างไรก็ตาม ไม่ว่าจะที่สุดแล้วการรณฆฆฆ จะมีการรองรับด้วยกฎหมาย หรือการทำหนังสือแสดงเจตนากรณีไม่ขอรับการรักษาเป็นสิ่งที่สามารถทำได้โดยชอบธรรม หากในมิติของจริยธรรมและศาสนานั้นก็ยังคงมีการวิพากษ์วิจารณ์กันอย่างต่อเนื่องตลอดมา และคงเป็นถกเถียงกันไปอีกนาน กระนั้นไม่ว่าการตัดสินใจต่อช่วงเวลาที่สุดท้ายของชีวิตแต่ละคนจะเป็นเจตนาของผู้กำลังจะจากไป หรือของครอบครัว ขอให้คิดถึงประโยชน์สูงสุดของผู้ป่วยเป็นที่ตั้งก็น่าจะหาข้อสรุปที่ทุกคนยอมรับได้ในที่สุด